

Antoni Amaro

EL DRAC I LA SERP

L'origen simbòlic i iconogràfic del Drac i la Serp és l'*Ouroboros*. L'*Ouroboros* és un símbol de l'Inconscient Primordial. Està representat per una Serp alada amb trets de Drac devorant la seva cua, reuneix en un sentit simbòlic i mitològic, els continguts de diversos símbols en un: la Serp, el Drac, les Ales, la Renovació i el Cercle. La Serp representa la saviesa ancestral, el mite primigeni del món subterrani i la força primitiva de la vida; és signe del Temps que es reproduïx eternament, ja que al canviar de pell es rejuveneix, i al doblegar-se sobre si mateixa evoca la corba del Cel, imatge simbòlica de l'Univers. Així com el seu mite encarna la sublimació d'allò material, el Drac és la personificació reptiliana del Poder Primordial. Guardià vinculat a l'Inframón i al coneixement dels oracles; el Cercle és la idea sintètica de la perfecció. A l'autodestruir-se i autofecundar-se, l'*Ouroboros* simbolitza el cicle vital sense frontera entre l'Inici i la Fi, la dualitat i equilibri entre els principis fonamentals que ens regeixen: la Vida i la Mort, la Foscor i la Llum, el Conscient i l'Inconscient, allò Masculí i allò Femení, el Yin i el Yan etc. Albira tres passos de la manifestació de la vida creada a partir d'aquestes forces antagòniques: Creació, Sustentació i Destrucció / Renovació - en l'Alquímia es representa com a Vida, Mort i Resurrecció -. Una essència primordial (la *prima matèria*) fa que aquests tres aspectes siguin diferents fases d'una única cosa. Com s'autodevora també és un símbol de la unió dels oposats (1).

Les actituds adquirides en les cultures del món davant de la figura del Drac i la lluita que suposa es distancien en ocasions, particularment si es compara la idea del Drac que existeix a l'Orient Llunyà amb la predominant a Occident. Els Dracs xinesos (*Long*), els japonesos (*Ryū*) i els coreans són vistos generalment com a éssers benèvolos, mentre que els europeus són majoritàriament malèvolos. Tanmateix, els Dracs malèvolos no estan restringits a Europa: entre altres cultures, aquesta interpretació es manté també en la mitologia persa. El tema és complex i ha variat al llarg de la història. Com a

exemple, entre els romans, típics representants de l'Occident antic, el Drac era considerat un símbol de poder i saviesa.

A Orient, el Drac sempre s'ha considerat una criatura benèfica i un símbol de bona fortuna. A diferència dels seus congèneres occidentals, els Dracs orientals no escupen foc ni tenen ales, encara que normalment poden volar gràcies a la màgia. Un Drac típic d'Orient té banyes de cérvol, cap de cavall, coll de serp, urpes d'ànguiles, orelles de bou i bigotis llargs com els dels gats. En les llegendes xineses hi ha Dracs que vigilen els cels, Dracs que porten la pluja, i Dracs que controlen els rius i rierols. Al Japó, on se'ls té per éssers savis, amables i sempre disposats a ajudar, els Dracs han estat, durant segles, l'emblema

oficial de la família imperial. Els Dracs xinesos i japonesos simbolitzen el Poder Espiritual suprem, el Poder Terrenal i Celestial, el coneixement i la força, i per tant, són benèvolts. El Drac és la insígnia més antiga de l'art d'aquests països. Proporcionen salut i bona sort i viuen a l'aigua. Segons les antigues creences xineses, porten la pluja per a la recol·lecció, és per això, que el Drac es va convertir en el símbol imperial d'aquest país (2).

Les tribus nòrdiques d'Europa associaven el seu folklore amb diversos aspectes terrorífics del Drac. La mitologia germànica inclou al Drac (*Nidhug* o *Níðhöggr*) entre les forces de l'Inframón. S'alimenta de les arrels de *Yggdrasil*, el Freixe sagrat que estén les seves arrels a través de tots els Mons. Els antics escandinaus (els vikings), adornaven les proes dels seus vaixells esculpint-les en forma de Drac. Usaven aquesta decoració en la creença que així espantarien als esperits (*Landvaettir*) que vigilaven les costes a les que arribaven. També els Dracs apareixen en els poemes germànics: per exemple, en *Beowulf*, un poema èpic anglosaxó, el més antic que es conserva. Un home anomenat *Beowulf*, havia alliberat al seu poble d'un monstre meitat home i meitat diable, després, ja convertit en Rei, lluita contra un Drac, disputa en què tots dos moren. En el *Cantar dels Nibelungs*, un poema èpic medieval anònim, Sigfrid mata un Drac, anomenat *Fafnir*, i a l'ungir-se amb la seva sang es fa immune a tot Mal. Per als celtes, el Drac era una Divinitat dels boscos, la força del qual podia ser controlada i utilitzada pels mags. Entre els conqueridors celtes de la Britània va ser símbol de sobirania, i durant l'ocupació romana de l'illa va adornar els estendards de guerra, convertint-se en un símbol heràldic i després militar.

Psicologia del Mite

El Drac com l'Esfinx és un símbol de la Mare Terrible (3). En una llegenda alemanya, la donzella que ha de rescatar-se apareix sovint en forma de Serp o Drac, que es transforma en una bella dona tan aviat com se li fa un petó. Certes dones sàvies posseeixen cua de peix o de serp. En llenguatge psicològic, això significa, en la *imago* materna, és a dir, en l'Inconscient, està amagat el "Tresor difícil d'assolir". Amb aquest símbol s'indica un secret de la vida, del qual parla la mitologia en innumbrables símbols. Quan aquests símbols apareixen en els somnis individuals, s'ha de comprovar que amb ells es fa referència a un Centre de la personalitat total, de la Totalitat psíquica, integrada pel Conscient i l'Inconscient (el Si-Mateix). La llegenda de Sigfrid descriu

àmpliament el resultat del combat amb el Drac *Fafner*. Segons el poema èpic *Edda*, Sigfrid devora el cor de *Fafner*, seu de la Vida, i entra en possessió del mantell màgic que té la propietat de fer invisible, i gràcies al poder del qual, el nan Alberic es va transformar en Serp. Això fa referència al tema de la muda de pell, al rejuveniment. A més a més, havent Sigfrid begut la sang del Drac comprèn el llenguatge dels ocells i en conseqüència entra en relacions molt particulars amb la Natura: el seu saber li procura una posició dominant. Finalment conquesta el tresor dels Nibelungs (4). En els autors tràgics grecs, les Erínies són al mateix temps Serps que Gossos; els monstres Tifó i Equidna són els pares de la Hidra, del Drac de les Hespèrides, de la Gorgona, i dels Gossos Cèrber, Ortro i Escil·la. Serps i Gossos són també Guardians de Tresors. El Déu ctònic - monstre era gairebé sempre una Serp que habitava en una cova i s'alimentava amb pastissos del sacrifici.

La Serp reposa sobre el Tresor amb la finalitat de custodiar-lo. La por a la mortal abraçada de la Mare (el Inconscient) s'ha convertit en Guardià del Tresor de la Vida. Que la Serp en aquest context sigui realment un símbol de la Mort, es desprèn també del fet que les ànimes dels difunts, de la mateixa manera que els Déus ctònics, apareguin en forma de Serps i com habitants del Regne de la Mare de la Mort. Aquesta evolució del símbol permet descobrir l'evolució des del primitiu significat de l'esquerda de la terra (la Cova) com a Mare al símbol del Tresor ⁽⁵⁾ (la Consciència i la Individualitat).

El Tresor que l'Heroi arrenca de la Cova fosca, és la *Vida*; és ell mateix, renascut de la fosca cavitat de les entranyes maternes (l'Inconscient) en què l'havia sumit la introversió o regressió. L'Heroi en la seva qualitat de ser dependent de la Mare és el

Drac; quan reneix de la Mare, és el vencedor del Drac. Comparteix amb la Serp aquesta naturalesa paradoxal. Segons Filó, la Serp és el més espiritual de tots els animals, la seva naturalesa és la del Foc i la seva rapidesa formidable. Té llarga vida i al desprendre's de la seva pell es desprèn també de la vellesa. En realitat és un animal de sang freda, inconscient i desemparat. Pot matar i curar, sent al mateix temps, símbol del *Daimon Dolent i Bo (Agahodaemon)*, del Diable i de Crist. És un excel·lent símbol d'allò Inconscient, que expressa la seva presència inesperada, sobtada, la seva interposició molesta o perillosa i el seu efecte paorós. Entès com a pur psicologema, l'Heroi és un acte positiu i favorable d'allò Inconscient, mentre que el Drac, per contra, representa un acte negatiu i desfavorable,

allò que devora, que resisteix i que destrueix ⁽⁶⁾.

L'Heroi que ha de renovar el món i vèncer a la Mort personifica la força que va crear al Món, que covant-se a si mateixa en la introversió, enroscant-se al voltant del seu propi Ou com una Serp, amenaça la vida amb verinosa mossegada, per dur-la a la Mort i des d'aquesta Nit, il·luminar-la de nou, vençant-se a si mateixa. L'Heroi és la seva pròpia Serp, el seu propi sacrificador i sacrificat. És per això que amb raó es compara Crist amb la Serp redemptora de Moisès, i que al principi el *Salvador* dels ofites cristians era la Serp. En les llegendes germàniques dels Herois solen tenir ulls de Serps ⁽⁷⁾ (simbolitzant la necessitat de la integració de l'aspecte fosc de l'Inconscient).

Bibliografia consultada

- (1) C. G. Jung (2007) *Mysterium Coniunctionis*. Obra Completa: Vol. 14, pàg. 483. Madrid: Ed. Trotta
- (2) J. E. Cirlot (2011) *Diccionario de Símbolos*, pàgs. 178-180. Madrid: Ed. Siruela
- (3) C. G. Jung (2012) *Símbolos de Transformación*. Obra Completa: Vol. 5, pàg. 202
- (4) H. A. Bellows, (1936) *The Poetic Edda , Fafnismol: The Ballad of Fafnir*
Pàgina web <http://www.sacred-texts.com/neu/poe/poe24.htm>
- (5) C.G. Jung (2012) *Símbolos de Transformación*. Obra Completa: Vol. 5, pàgs. 424-425. Madrid: Ed. Trotta
- (6) Ibid. pàgs. 426-427
- (7) Ibid. pàgs. 434-435

Reconeixement – NoComercial (by-nc): Es permet la generació d' obres derivades sempre que no es faci un ús comercial. Tampoc es pot utilitzar l' obra original amb finalitats comercials.